

§ 58

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle koskien opetus- ja kulttuuriministeriön esittävän taiteen valtiono- suusjärjestelmän uudistamisehdotusta

HEL 2020-002435 T 00 01 06

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi kaupunginhallitukselle esittävän taiteen valtionosuusjärjestelmän uudistamistyöryhmän esityksestä (OKM 2020:16) seuraavan lausunnon:

Helsingin kaupunki pitää ehdotusta yleisesti ottaen onnistuneena. Se selkiyttää esittävien taiteiden yhteiskunnallista roolia ja nostaa esille taidekentän kehitystä. On olennaista, että uudistuksen tueksi kaavailut lisämäärärahat toteutetaan täysimääräisinä. Esittävien taiteiden valtionosuusjärjestelmä on keskeinen kulttuurin infrastruktuurin rakenne, jonka toimivuus ja riittävä rahoitus on kansallisesti tärkeä tavoite. Helsingin kaupunki katsoo, että suurten kasvukeskusten taide- ja kulttuuri-palvelujen tuottajien mahdollisuudet vastata kasvavaan palvelutarjontaan tulee lainmuutoksessa turvata.

Helsingissä tuotetaan erityisen paljon valtakunnallisesti merkittävää taidetta. Taiteellisesti korkeatasoinen valtionosuustoimijoiden kenttä (vos-toimijat) ja rahoituslain ulkopuolisen esittävän taiteen yhteisökentän toiminnan keskittyminen juuri pääkaupunkiin merkitsee esimerkiksi, kehittyvän pohjan luomista koko maan esittävän taiteen toiminnalle, jolle on leimallista sosiaalisen hyvinvoinnin, yhdenvertaisuuden ja kansainvälisen näkyvyyden edistäminen. Samalla Helsinki tukee taiteen laadun ja innovaatioiden kehittämistä rahoittamalla osaltaan erikoistuneita esittävän taiteen yhteisöjä kokeilevassa, uudistavassa ja osallistavassa tavassa tuottaa taidetta.

Monimuotoinen toiminta eri muodoissaan tukee myös vähemmistöjen asemaa yhteiskunnassa. Valtionosuusuudistuksen tuleekin vahvistaa Helsingissä toimivien yhteisöjen rahoitus pohjaa myös siksi, että yhteiskunnan monimuotoistumiskehitys on Helsingissä merkittävästi vahvempaa kuin muualla maassa.

Esitelty uudistus kohdistuu pääosin nykyisiin valtionosuuden piirissä toimiviin esittävän taiteen laitoksiin, organisaatioihin ja ryhmiin. Sen vaikutukset rahoituslain ulkopuoliseen esittävän taiteen kenttään ovat uudistuksessa kertaluontoiset, sillä uudistuksen mallisuus luo kuvan suhteellisen vaatimattomista vaikutuksista taiteen monimuotoisuuden lisäämiseen valtionosuusjärjestelmän piirissä.

Tulevaisuudessa valtion tulisi edelleen kehittää rahoituslain ulkopuolisen kentän asemaa ja rahoitusjärjestelmiä niin, että taiteen kentän yhteisöjen pitkäaikainen toiminta vahvistuisi.

Valtionosuusjärjestelmän uudistuksen onnistumisen edellytyksenä on entistä tiiviimpi yhteistyö kuntien ja valtion välillä, jotta järjestelmästä toiseen liikkuminen tukisi erilaisten toimijoiden tarpeita. Uudistus edellyttää myös yhteistä näkemystä niistä kulttuuripoliittisesti merkittävistä toimijakentistä, joiden asemaa tulisi vahvistaa.

Uudistuksessa sivuutetaan tuotantotaloihin ja -alustoihin liittyvät järjestelmän kehitystarpeet. Merkittävä osa esittävän taiteen vapaan kentän toimintaa sitoutuu erilaisiin tuotantoalustoihin, joiden rahoitusta ja asemaa olisi tuettava entistä paremmin. Uudistus ei kuitenkaan käytännössä avaa ovia näille toimijoille.

Helsingin kaupunki katsoo, että uudistettavan järjestelmän vaikutuksia tulee arvioida ja mahdollisesti havaittavia epäkohtia korjata ripeästi.

Yksityiskohtaiset näkemykset esityksen eräistä kohdista:

Lain soveltamisalan laajentaminen (1 §)

Työryhmän ehdotus:

Laki esittävästä taiteesta korvaisi aikaisemman teatteri ja orkesterilain. Soveltamisala laajenisi. Esittävällä taiteella tarkoitettaisiin yleisölle suunnattua, tietyssä hetkessä tapahtuvaa elävää taiteellista esitystoimintaa musiikin alalla (esim. orkesteri, kuoro, ooppera) ja muun esittävän taiteen alalla (esim. teatteri, tanssi, sirkus ja muu esittävä taide).

Helsingin kanta:

Helsingin kaupunki kannattaa lain soveltamisalan laajentamista ehdotetulla tavalla.

Lain tavoite (2 §)

Työryhmän ehdotus:

Tämän lain tavoitteena on edistää

- 1) korkeatasoista ja ammattimaista esittävää taidetta;
- 2) sivistystä;
- 3) hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta.

Helsingin kanta:

Helsingin kaupunki kannattaa uudistetun lain tavoitteita.

Taiteellisesti korkeatasoinen ja ammattimainen esittävän taiteen kenttä vaikuttaa toiminnallaan kansalaisten sosiaaliseen ja terveydelliseen hyvinvointiin myös käyttämällä taiteen soveltavia keinoja. Taideyhteisöt tuottavat räätälöityjä palveluja yhteiskunnan erilaisille laitoksille ja edistävät toiminnallaan erilaisten sosiaalisten ryhmien ja erityisryhmien hyvinvointia. Tällainen toiminta on lähtökohtaisesti taloudellisesti kannattamatonta. Ammattitaiteilijat tekevät usein palkatonta työtä. Olisikin tärkeää, että valtion rahoitusta voitaisiin entistä enemmän käyttää näiden yhteisöjen tärkeän työn tukemiseen. Käytännössä tämä merkitsee juuri lain ulkopuolisen toimijakentän aseman tunnistamista osallisuutta, sosiaalista ja terveydellistä hyvinvointia keskeisesti tuottavana kenttänä. Siksi Taiteen edistämiskeskuksen kautta jaettavia avustuksia on tulevaisuudessa vahvistettava.

Erityisryhmille kohdistetun yleisötyön ja nuorisolle kohdistetun taidetoiminnan asemaa on tarpeen vahvistaa tulevaisuudessa kohdistamalla korotettua valtionosuutta myös niille yhteisöille, jotka tuottavat eri kansalaisryhmille hyvinvointia omaa perustoimintaansa laajemmin keinoin.

Valtionosuuden tavoite (3 §)

Työryhmän ehdotus:

Esittävän taiteen toimintayksiköiden käyttökustannuksiin myönnettävän valtionosuuden tavoitteena on taiteellisista lähtökohdista edistää esittävän taiteen monimuotoisuutta ja kulttuurista moninaisuutta sekä esittävän taiteen palvelujen valtakunnallista ja alueellista saatavuutta ja saavutettavuutta eri väestöryhmille.

Helsingin kanta:

Helsingin kaupunki kannattaa lain tavoitteita.

Säännöskohtaisissa perusteluissa kuitenkin todetaan, että esittävän taiteen palveluiden tulisi lisäksi olla eri väestöryhmien saavutettavissa esimerkiksi varallisuudesta, kulttuurisesta taustasta tai muusta henkilökohtaisesta ominaisuudesta riippumatta.

Helsingin kaupunki katsoo, että Suomessa on entistä enemmän kansalaisryhmiä, jotka eivät tavoita taide- ja kulttuuripalveluita mikäli ne eivät ole ilmaisia. Koska taiteen tuotantokustannukset ovat korkeat ja tarve työllistää taiteilijoita entistä suurempi taidemuotojen monimuotoistuksessa, taideyhteisöjen on pidettävä lippujen hinnat kustannukset kattavalla tasolla. Vaikka monissa yhteisöissä edistetään taiteen saavutettavuutta porrastetuin hinnoitteluin, ei taiteen tuottamisen kohdalla voida puhua

kaikkien väestöryhmien tavoittamisesta varallisuudesta riippumatta. Myös uudistetussa vos-järjestelmässä taidetta tuottavien yhteisöjen toiminnan edellytyksenä on riittävä omarahoitussuus, joka koostuu suurelta osin lipputuloista.

Valtionosuuden saamisen edellytykset (4 §)

Työryhmän esitys:

Edellytyksenä toimintayksikön hyväksymiselle valtionosuuteen oikeutetuksi on, että:

- 1) toimintayksikön toiminta on ammattimaista ja vakinaista ja se harjoittaa säännöllistä ja ympärivuotista esitystoimintaa;
- 2) toimintayksikön toimintaa johtava henkilö on päätoiminen ja hänellä on tehtävään soveltuva koulutus, riittävä perehtyneisyys tehtäväänsä ja käytännössä osoitettu johtamistaito;
- 3) toimintayksikön taiteellista toimintaa johtaa henkilö, jolla on tehtävään soveltuva koulutus tai riittävä perehtyneisyys tehtäväänsä; taiteellista toimintaa voi johtaa myös sama henkilö kuin toimintayksikön toimintaa;
- 4) toimintayksiköllä on riittävä määrä muuta alan ammatillista henkilöstöä;
- 5) toimintayksikön ylläpitäjänä on kunta tai kuntayhtymä taikka sellainen yksityinen yhteisö tai säätiö, jonka sääntömääräisiin tehtäviin kuuluu esittävän taiteen esitystoiminnan harjoittaminen tai esittävän taiteen toimintayksikön ylläpitäminen;
- 6) toiminnalle on riittävät taloudelliset edellytykset;
- 7) toiminnan tarkoituksena ei ole taloudellisen voiton tavoittelu;
- 8) toimintayksiköllä on monivuotinen tavoitteita, toimintaa ja taloutta koskeva suunnitelma.

Helsingin kanta:

Helsingin kaupunki kannattaa ehdotusta valtionosuuden saamisen edellytyksistä.

Valtionosuuslain uudistuksessa valtionosuuden saamisen tarkemmat edellytykset jäävät työryhmän esityksessä väljästi määritellyiksi. Esimerkiksi toiminnan laatu ja toiminnan taloudelliset edellytykset ovat vaikeasti määriteltäviä, kun arvioinnissa otetaan huomioon yhteisöjen erilaiset rakenteet ja toiminnan tarkoitukset. Tulkinnaat, joita näistä käsit-

teistä tehdään, ovat merkityksellisessä asemassa valtionosuusjärjestelmän todellisten vaikutusten ja merkityksen arvioimisessa. Vaikka toiminnan tarkoituksen ei ole taloudellisen voiton tavoittelemineen, tulee toimintojen taloudellista vakautta voida kehittää ilman että valtionosuus vaarantuu.

Valtionosuuden myöntäminen toistaiseksi tai määräajaksi (5 §)

Työryhmän ehdotus:

Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää hakemuksesta valtion talousarvion rajoissa esittävän taiteen toimintayksikön hyväksymisestä valtionosuuteen oikeutetuksi. Päättäessään hyväksymisestä valtionosuuteen oikeutetuksi ministeriö ottaa huomioon valtionosuuden tarpeellisuuden 3 §:ssä säädetyn tavoitteen kannalta.

Esittävän taiteen toimintayksikkö voidaan hyväksyä valtionosuuteen oikeutetuksi toistaiseksi tai kolmen vuoden määräajaksi. Toimintayksikkö voidaan hyväksyä valtionosuuteen oikeutetuksi toistaiseksi, jos toimintayksikön voidaan arvioida toiminnan laajuus ja toimintaedellytysten vakiintuneisuus huomioon ottaen todennäköisesti täyttävän 4 §:ssä säädetty edellytykset seuraavien kuuden varainhoitovuoden ajan.

Poiketen siitä, mitä 4 §:n 2 kohdassa säädetään, valtionosuuteen oikeutetuksi kolmen vuoden määräajaksi hyväksyttävän toimintayksikön toimintaa johtavan henkilön osalta edellytetään, että tällä on tehtävään soveltuva koulutus tai muuten hankittu pätevyys. Tällaista toimintayksikköä johtava henkilö voi olla myös sivutoiminen, jos toimintayksiköllä on vähintään yksi muu päätoiminen työntekijä.

Valtionosuuteen ovat lisäksi oikeutettuja Svenska Teatern ja Tampereen Työväen Teatteri –nimiset teatterit, jos ne täyttävät 4 §:ssä säädetty edellytykset. Edellytysten täyttymisestä päättää opetus- ja kulttuuriministeriö.

Helsingin kanta:

Helsingin kaupunki kannattaa valtionosuuden myöntämistä toistaiseksi tai määräajaksi.

Helsingin kaupunki kannattaa myös sitä, että valtionosuutta saavien esittävän taiteen yhteisöjen kanssa käydään neuvotteluita valtionosuuden saamisesta jatkossa. Lisäksi kaupunki toivoo valtiolta yhteistyötä, jossa myös kunnat voisivat ennakoivasti ottaa kantaa toimijoiden kehitystarpeisiin ja tulevaan rahoitukseen voidakseen tukea kunnallisesti merkittävien taidetoimijoiden toimintaa myös oman avustuspolitiikkansa näkökulmasta.

Valtionosuuden perusteeksi vahvistettavan henkilötyövuosien määrän määräytymisen perusteet (6 §)

Työryhmän ehdotus:

Vahvistaessaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 49 §:n 1 momentin mukaisesti esittävän taiteen toimintayksikön valtionosuuden perusteena käytettävän henkilötyövuosien määrän opetus- ja kulttuuriministeriö ottaa huomioon toimintayksikön toteutuneen henkilötyövuosien määrän kolmen edellisen varainhoitovuoden aikana ja valtionosuuden tarpeellisuuden tämän lain 3 §:ssä säädetyn tavoitteen kannalta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi päättää, että valtionosuus myönnetään osaan toimintayksikön valtionosuuden perusteena olevista henkilötyövuosista korotetun valtionosuusprosentin mukaisesti, jos huomattava osa toimintayksikön toiminnasta on kiertue- tai vierailutoimintaa, lapsille, kielellisille vähemmistöille tai erityisryhmille kohdistuvaa esitystoimintaa taikka jos tähän on muu toimintayksikön toimintaan liittyvä erityinen kulttuuripoliittinen syy.

Helsingin kanta:

Helsingin kaupunki kannattaa valtionosuuden perusteeksi vahvistettavan henkilötyövuosien määrän määräytymisen perusteita.

Korotetun valtionosuusprosentin määräytymisen perusteet (6 §)

Työryhmän ehdotus:

Vahvistaessaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 49 §:n 1 momentin mukaisesti esittävän taiteen toimintayksikön valtionosuuden perusteena käytettävän henkilötyövuosien määrän opetus- ja kulttuuriministeriö ottaa huomioon toimintayksikön toteutuneen henkilötyövuosien määrän kolmen edellisen varainhoitovuoden aikana ja valtionosuuden tarpeellisuuden tämän lain 3 §:ssä säädetyn tavoitteen kannalta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi päättää, että valtionosuus myönnetään osaan toimintayksikön valtionosuuden perusteena olevista henkilötyövuosista korotetun valtionosuusprosentin mukaisesti, jos huomattava osa toimintayksikön toiminnasta on kiertue- tai vierailutoimintaa, lapsille, kielellisille vähemmistöille tai erityisryhmille kohdistuvaa esitystoimintaa taikka jos tähän on muu toimintayksikön toimintaan liittyvä erityinen kulttuuripoliittinen syy.

Helsingin kanta:

Helsingin kaupunki kannattaa korotetun valtionosuusprosentin määräytymisen perusteita.

Perusteet eivät oleellisesti poikkea nykyisen järjestelmän harkinnanvaraisten avustusten perusteista muuten kuin kulttuuripoliittisten nostojen osalta. Helsingin kaupungin näkökulmasta on tärkeää, että valtio ja kunnat tekevät yhteistyötä kulttuuripoliittisesti merkittävien kehityskohdeiden tai taidelajien selvittämiseksi. Helsinki pitää tärkeänä, että esittävän taiteen osalta edelleen vahvistetaan taiteenaloja kuten tanssi ja sirkus sekä otetaan huomioon lapset ja ikäihmiset sekä moninaisuuden tavoite.

Svenska Teatern ja Tampereen Työväen Teatteri -nimisten teattereiden rahoitusasema (6 §)

Työryhmän ehdotus:

Svenska Teatern ja Tampereen Työväen Teatteri -nimisten teatterien valtionosuus myönnetään kokonaisuudessaan korotetun valtionosuusprosentin mukaisesti.

Helsingin kanta:

Helsingin kaupunki kannattaa ehdotusta Svenska Teaternin ja Tampereen Työväen Teatteri -nimisten teattereiden rahoitusaseman turvaamisesta.

Vaikka työryhmän tehtävänä oli turvata Svenska Teaternin ja Tampereen Työväen Teatterin asemat kansallisina näyttämöinä, varsinainen työryhmän ehdotus turvaa näiden aseman taloudellisesti. Tämä lähtökohta on kummankin yhteisön näkökulmasta edullinen tilanteessa, jossa veikkausvoittovarojen tulevaisuuden käytöstä ei ole varmuutta. Mikäli Svenska Teaternin asemaa kansallisena laitoksena arvioitaisiin uudelleen, tulisi myös sen kuntarahoituksen perusteita arvioida uusista lähtökohdista.

Määräajoin laadittava toimintayksikön rahoitusta koskeva suunnitelma (7 §)

Työryhmän ehdotus:

Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa kuuden vuoden välein esittävän taiteen toimintayksiköiden rahoitusta koskevan suunnitelman. Suunnitelma sisältää arvion valtionosuuteen oikeutettujen esittävän taiteen toimintayksiköiden valtionosuuden perusteeksi vahvistettavista henkilötyövuosien määrästä ja korotetun valtionosuusprosentin mukaisten henkilötyövuosien määrästä seuraavan kuuden varainhoitovuoden ajaksi. Niiden toimintayksiköiden osalta, jotka on hyväksytty valtionosuuteen

oikeutetuksi kolmen vuoden määräajaksi, suunnitelma vahvistetaan kuitenkin kolmen vuoden välein kolmen varainhoitovuoden ajaksi.

Suunnitelma on lähtökohtana esittävän taiteen toimintayksikön valtionosuuden perusteena olevaa henkilötyövuosimäärää ja korotetun valtionosuusprosentin mukaista henkilötyövuosimäärää vahvistettaessa, jollei valtion talousarviosta, toimintayksikön toteutuneen henkilötyövuosimäärän olennaisesta alentumisesta, korotetun valtionosuusprosentin perusteena olevan toiminnan olennaisesta supistumisesta tai suunnitelman vahvistamisen jälkeen ilmenneestä olosuhteiden muutoksesta muuta johdu.

Helsingin kanta:

Helsingin kaupunki kannattaa pykälää määräajoin laadittavan toimintayksikön rahoitusta koskevasta suunnitelmasta.

Hakeminen valtionosuuden piiriin (8 §)

Työryhmän ehdotus:

Esittävän taiteen toimintayksikön hyväksymistä valtionosuuteen oikeutetuksi voi hakea opetus- ja kulttuuriministeriöltä kolmen vuoden välein opetus- ja kulttuuriministeriön ilmoittamana hakuaikana.

Opetus- ja kulttuuriministeriö arvioi kuuden vuoden välein, täyttääkö valtionosuuteen oikeutetuksi toistaiseksi hyväksytyt esittävän taiteen toimintayksikkö edelleen 4 §:ssä ja 5 §:n 2 momentissa säädetty edellytykset. Valtionosuuteen oikeutetuksi toistaiseksi hyväksytyjen toimintayksiköiden ylläpitäjien tulee toimittaa opetus- ja kulttuuriministeriölle arviointia varten tarvittavat tiedot opetus- ja kulttuuriministeriön ilmoittamana määräaikana.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi peruuttaa esittävän taiteen toimintayksikön hyväksymisen valtionosuuteen oikeutetuksi, jos toimintayksikkö ei enää täytä 4 §:ssä säädettyjä edellytyksiä. Jos valtionosuuteen oikeutetuksi toistaiseksi hyväksytyt esittävän taiteen toimintayksikkö ei enää täytä 5 §:n 2 momentissa säädettyjä edellytyksiä, opetus- ja kulttuuriministeriö voi muuttaa toistaiseksi voimassa olevan hyväksymisen valtionosuuteen oikeutetuksi kolme vuotta voimassa olevaksi määräaikaiseksi hyväksymiseksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää 1 momentissa tarkoitetuista hakemuksista ja 2 momentissa tarkoitettua arviointia varten toimitetuista tiedoista lausunnon Taiteen edistämiskeskukselta.

Helsingin kanta:

Helsingin kaupunki kannattaa pykälää valtiosuuden hakemisesta.

Määräajoin tehtävä valtiosuuden edellytysten täyttymisen arviointi (8 §)

Työryhmän esitys:

Esittävän taiteen toimintayksikön hyväksymistä valtiosuuteen oikeutetuksi voi hakea opetus- ja kulttuuriministeriöltä kolmen vuoden välein opetus- ja kulttuuriministeriön ilmoittamana hakuajana.

Opetus- ja kulttuuriministeriö arvioi kuuden vuoden välein, täyttääkö valtiosuuteen oikeutetuksi toistaiseksi hyväksytyt esittävän taiteen toimintayksikkö edelleen 4 §:ssä ja 5 §:n 2 momentissa säädettyt edellytykset. Valtiosuuteen oikeutetuksi toistaiseksi hyväksytyjen toimintayksiköiden ylläpitäjien tulee toimittaa opetus- ja kulttuuriministeriölle arviointia varten tarvittavat tiedot opetus- ja kulttuuriministeriön ilmoittamana määräajana.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi peruuttaa esittävän taiteen toimintayksikön hyväksymisen valtiosuuteen oikeutetuksi, jos toimintayksikkö ei enää täytä 4 §:ssä säädettyjä edellytyksiä. Jos valtiosuuteen oikeutetuksi toistaiseksi hyväksytyt esittävän taiteen toimintayksikkö ei enää täytä 5 §:n 2 momentissa säädettyjä edellytyksiä, opetus- ja kulttuuriministeriö voi muuttaa toistaiseksi voimassa olevan hyväksymisen valtiosuuteen oikeutetuksi kolme vuotta voimassa olevaksi määräajaksi hyväksymiseksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää 1 momentissa tarkoitetuista hakemuksista ja 2 momentissa tarkoitettua arviointia varten toimitetuista tiedoista lausunnon Taiteen edistämiskeskukselta.

Helsingin kanta:

Helsingin kaupunki kannattaa pykälää hakemisesta valtiosuuden arvioinnista muutettuna.

Jos järjestelmän piiristä joutuu pois ainoastaan siitä syystä, ettei täytä valtiosuuskelpoisuuden kriteerejä, järjestelmä on yhtä jähmeä kuin edeltäjänsä. Toimijoita arvioitaessa on aina tehtävä vertailua lain ulkopuolisiin toimijoihin, ja mikäli jokin toimija täyttää edellytykset paremmin toiminnan tarpeellisuuden tai muiden kriteerien osalta, on toimijoita otettava lain piiriin vertailuun perustuen.

Valtiosuusprosentit 37 ja 60 (rahoituslaki 22 §)

Työryhmän ehdotus:

Esittävän taiteen toimintayksikön ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta euromäärä, joka saadaan laskemalla yhteen:

- 1) 37 prosenttia euromäärästä, joka saadaan, kun ylläpitäjälle vahvistettu henkilötyövuosimäärä vähennettynä korotetun valtionosuusprosentin mukaisella henkilötyövuosimäärällä kerrotaan henkilötyövuotta kohden määrättyllä yksikköhinnalla;
- 2) 60 prosenttia euromäärästä, joka saadaan, kun ylläpitäjälle esittävän taiteen edistämisestä annetun lain 6 §:n 2 tai 3 momentin mukaisesti vahvistettu korotetun valtionosuusprosentin mukainen henkilötyövuosimäärä kerrotaan henkilötyövuotta kohden määrättyllä yksikköhinnalla.

Helsingin kanta:

Helsingin kaupunki kannattaa valtionosuusprosentteiksi 37 ja 60.

Selvityksessä on arvioitu, että uudistuksen myötä valtionosuuden keskimääräinen taso pysyisi uudistuksessa samana tai voisi hieman kasvaa. Koska lausunnon pohjaksi ei ole ollut tiedossa järjestelmään liittyviä koelaskelmia, on järjestelmän vaikutusten arviointi vaikeaa. Helsingin kaupunki edellyttää, että järjestelmä ei heikennä kaupungin alueella toimivien valtionosuutta saavien toimijoiden taloudellista asemaa. Helsingin kaupunki katsoo, että suurten kasvukeskusten taide- ja kulttuuripalvelujen tuottajien mahdollisuudet vastata kasvavaan palvelutarjontaan tulee lainmuutoksessa turvata.

Esittävien taiteiden yksikköhinnat (rahoituslaki 35 §)

Työryhmän ehdotus:

Museoiden ja esittävän taiteen toimintayksiköiden yksikköhinnat lasketaan vuosittain jakamalla yksikköhintojen määräämistä edeltänyttä vuotta edeltäneenä vuonna niiden toiminnasta aiheutuneet käyttökustannukset asianomaisten kulttuurilaitosten saman kalenterivuoden todellisten henkilötyövuosien yhteismäärällä.

Yksikköhinnat lasketaan erikseen:

- 1) museoille;
- 2) orkestereille, kuoroille, oopperoille ja muille ensisijaisesti musiikin alan toimintayksiköille;
- 3) teattereille, tanssin ja sirkuksen alan toimintayksiköille sekä muille sellaisille esittävän taiteen toimintayksiköille, jotka eivät ole 2 kohdassa tarkoitettuja ensisijaisesti musiikin alan toimintayksiköitä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö määrää yksikköhinnan varainhoitovuodelle arvioidun kustannustason mukaiseksi ja ottaen huomioon valtion toimenpiteistä aiheutuvat toiminnan laajuuden ja laadun muutokset soveltuvin osin siten kuin 23 §:n 1 momentissa säädetään.

Yksikköhintojen laskemisesta on lisäksi voimassa, mitä 31 §:n 1 momentissa säädetään.

Yksikköhintoja laskettaessa kustannuksista vähennetään laitosten ylläpitäjille 44 §:n 1 ja 2 momentin, teatteri- ja orkesterilain 6 a §:n 2 ja 3 momentin sekä museolain 4 a §:n nojalla niiden toimintaa varten kustannusten laskemisvuonna myönnettyjä valtionavustuksia vastaava euro-määrä.

Arvonlisäveron osalta on soveltuvin osin voimassa, mitä 32 §:n 1 ja 4 momentissa säädetään. Arvonlisäverovelvollisen yksityisen yhteisön tai säätiön yksikköhintaa ei kuitenkaan koroteta.

Vuosina 2020—2022 museoiden käyttökustannuksiin lisätään 324 000 euroa, teattereiden käyttökustannuksiin 233 000 euroa ja orkestereiden käyttökustannuksiin 426 000 euroa

Helsingin kanta:

Helsingin kaupunki kannattaa uudistuksessa esitettyä pykälää esittävien taiteiden yksikköhinnoista.

Monitaiteellisten yhteisöjen kohdalla ja erilaisten esittävän taiteen toimintamuotojen kehittyessä on tärkeää huomioida, että toimintakustannuksia seurataan erilaisen toimijoiden kohdalla ja yksikköhinnan määräytymisessä (musiikin vai muiden esittävän taiteen toimijoiden yksikköhinta) huomioidaan yhteisön etu.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta esitti, että asian kaupunginhallituskäsittelyn jälkeen kulttuurijohtaja täyttää lausuntolomakekyselyn osoitteessa lausuntopalvelu.fi.

Lautakunta tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta jo kokouksessa.

Käsittely

Esteelliset: Silja Borgarsdottir Sandelin
Esteellisyyden syy: yhteisöjääviys (hallintolain 28.1 § kohta 5)

Asian aikana kuultavana oli etänä kulttuurin edistämisen päällikkö Veikko Kunnas. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

kulttuurijohtaja

31.03.2020

Asia/9

Mari Männistö

Lisätiedot

Veikko Kunnas, kulttuurin edistämisen päällikkö, puhelin: 310 37002
veikko.kunnas(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 26.2.2020, saate
- 2 Lausuntopyyntö 26.2.2020
- 3 Lausuntopyyntö 26.2.2020, liite, esittävän taiteen valtiosuusjärjestelmän uudistaminen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt 1.4.2020 mennessä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalta lausuntoa kaupunginhallitukselle opetus- ja kulttuuriministeriön esittävän taiteen valtiosuusjärjestelmän uudistamisedotuksesta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyysi 26.02.2020 lausuntoja muistiosta esittävän taiteen valtiosuusjärjestelmän uudistamiseksi perjantaihin 3.4.2020 mennessä. Lausunnon antamiselle on saatu jatkoaikaa 10.4.2020 saakka.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 25.8.2016 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus museoiden, teattereiden (ml. tanssi ja sirkus) ja orkestereiden rahoitusjärjestelmän uudistamiseksi. Työryhmä luovutti ehdotuksensa opetus- ja kulttuuriministeriölle 17.1.2018. Ehdotuksessa oli kyse kokonaisuudistuksesta, johon sisältyi luonnos hallituksen esitykseksi valtiosuuslainsäädännön uudistamiseksi sekä muistio harkinnanvaraisen rahoitusjärjestelmän uudistamisesta. Ministeriö toteutti työryhmän ehdotuksesta lausuntokierroksen. Lausuntopäätteen johdosta ministeriö päätti toteuttaa uudistuksen vapaan kentän ehdotusten osalta, mutta valtiosuusjärjestelmän osalta päädyttiin jatkovalmisteluun.

Esittävän taiteen rahoitusuudistus käynnistettiin etupainotteisesti vapaan ammattilaiskentän osalta vuonna 2019. Tässä vaiheessa otettiin käyttöön yksi- ja kolmivuotiset toiminta-avustukset ja tuotantoalustat tulivat avustuskelpoisiksi. Määrärahaa lisättiin yksi miljoona euroa. Varsinaisesti vapaan kentän uudistuksen toimeenpano on käynnistetty ko-

31.03.2020

konaisuudessaan vuoden 2020 alusta, jolloin myös mm. mahdollistettiin 5-vuotisten kehittämisavustusten myöntäminen esittävän taiteen uusille avauksille. Määräraha vapaan kentän uudistuksen toimeenpääntöön vuonna 2020 on 4 miljoonaa euroa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 20.8.2019 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella loppuun ehdotus esittävän taiteen valtionosuusjärjestelmän uudistamiseksi. Jatkovalmistelun tuli pohjautua vuosina 2016–2017 työskennelleen työryhmän tekemään työhön ottaen kuitenkin huomioon työryhmän ehdotuksesta saatu palaute. Työryhmän tuli ottaa huomioon eduskunnan lausuma, jossa edellytettiin, että esittävän taiteen valtionosuusuudistuksen valmistelu etenee laaja-alaisesti ja että valmistelun yhteydessä arvioidaan huolellisesti eri mallien vaikutukset esittävän taiteen rahoitukseen ja toiminnan kehitykseen ja turvataan uudistukselle riittävät resurssit. Lisäksi tuli ottaa huomioon hallitusohjelman linjaus siitä, että ”toteutetaan taiteen toimintaedellytysten parantamiseksi esittävien taiteiden valtionosuusjärjestelmän uudistus. Uudistus koskee kaikkia esittävän taiteen toimijoita. Uudistuksessa turvataan Svenska Teaternin ja Tampereen Työväen Teatterin asema ja rahoitus kansallisina päänäyttämöinä.”

Työryhmä ehdottaa, että esittävän taiteen toimintayksiköiden rahoitus perustuisi laskennalliseen valtionosuuteen. Valtionosuuden laskenta perustuisi kahteen erilliseen yksikköhintaan, henkilötyövuosien määrään ja valtionosuusprosenttiin, joka olisi nykyiseen tapaan 37. Erityyppisten taidelaitosten toimintakentässä sekä kustannus- ja tulorakenteessa olevia eroja voitaisiin ottaa huomioon myöntämällä valtionosuus korotetun valtionosuusprosentin mukaisena osaan toimintayksikön henkilötyövuosista. Korotettu valtionosuusprosentti olisi 60, jos huomattava osa toimintayksikön toiminnasta on kiertue- tai vierailutoimintaa, lapsille, kielellisille vähemmistöille tai erityisryhmille kohdistuvaa esitystoimintaa, tai jos tähän on muu toimintayksikön toimintaan liittyvä erityinen kulttuuripoliittinen syy. Svenska Teatern ja Tampereen Työväen Teatteri -nimisten teattereiden rahoitusasema säilyisi nykyisellään siten, että niiden valtionosuusprosentti olisi koko toiminnan osalta 60. Laskennasta säädettäisiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslaissa (1705/2009), jäljempänä rahoituslaki.

Teatteri- ja orkesterilaki (730/1992) korvattaisiin esittävän taiteen edistämisestä annettavalla lailla. Työryhmä ehdottaa, että esittävän taiteen edistämisestä annettava laki kattaisi yleisesti kaikki esittävän taiteen muodot. Valtionosuuden saamisen edellytyksiä tarkennettaisiin. Oikeus valtionosuuteen muuttuisi siten, että osa toimintayksiköistä hyväksyttäisiin valtionosuuden piiriin kolmen vuoden määräajaksi. Toistaiseksi valtionosuuden piiriin hyväksytyjen toimintayksiköiden osalta valtionosuuden edellytysten täytyminen arvioitaisiin määräajoin. Ehdotukseen si-

31.03.2020

sältyy myös toimintayksiköiden useampivuotiset rahoitussuunnitelmat. Kolmen ja kuuden vuoden määräajaksi tehtävät rahoitussuunnitelmat tukisivat pitkäjänteistä, tavoitteellista kehittämistä ja uudistamista.

Kaupunginhallitus käsittelee kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunnon kokouksessaan 6.4.2020, jonka jälkeen asiasta annetaan lausunto opetus- ja kulttuuriministeriölle lausuntopalvelu.fi:ssä.

Esittelijä

kulttuurijohtaja
Mari Männistö

Lisätiedot

Veikko Kunnas, kulttuurin edistämisen päällikkö, puhelin: 310 37002
veikko.kunnas(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 26.2.2020, saate
- 2 Lausuntopyyntö 26.2.2020
- 3 Lausuntopyyntö 26.2.2020, liite, esittävän taiteen valtiosuusjärjestelmän uudistaminen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano